

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה

גליון נ'

[תש"ע]

שנה כ"ר

שיעור חורש"י פרשת כי תצא תשל"ט

בתורה "ק כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו. יש לדייק למה נקט כי תצא בלשון יחיד, ועוד רבו הדקדוקים בפסוק זה, וכמה מהם יתורצו על פי מה שפירש רש"י כאן לדרכו, עי"ש.

אפשר לבאר, שבא הכתוב להודיענו בזה שאין מידת בני ישראל כמידת אומות העולם שנצחון המלחמה אצלם תלוי ברבוי החיל ובגבורתו, משום שבני ישראל שמים בטחונם בהש"ת אשר אין לו מעצור להושיע הן ברב והן במעט, וכמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ג, ב) ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי, שהגויים קמים עלי באמרם שהמה רבים וגבורים, ולכן רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה, אכן, ואתה ה' מגן בעדי, על כן אני שכבתי ואישנה וגו' לא אירא מרבבות עם אשר סביב שתו עלי, כי אפילו איש אחד בלבדו יוכל בעז"ה להניצל מהמון רודפיו. כאשר אירע ליהונתן בן שאול במלחמתו בפלשתים, שהפלשתים באו על בני ישראל בחיל גדול, ובני ישראל התחבאו מפניהם (שמואל א' יג, ו), ויהונתן לבדו אמר לנערו נושא כליו לכה ונעברה אל מצב הערלים האלה אולי יעשה ה' לנו כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט (שם יד, ו), ועשה לעצמו סימן אם יאמרו הפלשתים אליו דומו עד הגיענו אליכם לא יעלו, ואם יאמרו עלו עלינו יעלו, והלך עמו נערו [ודבר זה יש להפליא שהסכים נערו ללכת עמו, ויש בזה רבותא מפי ממה שעלה יהונתן בן שאול שהיה אדם גדול, וכנראה שאף נערו לאו קמלא קניא באגמא הוי], ועלו לבדם להילחם בפלשתים, ותהי המכה הראשונה אשר הכה יונתן ונושא כליו כעשרים איש (שם יד), ותהי חרדה במחנה בשרה ובכל העם, ויונסו פלשתים מפני בני ישראל ונפלו לפניהם. הרי שביהונתן נערו לבדם הושיע ה' את ישראל, כי אין מעצור לפניו ית"ש להושיע. ומצוה ללמוד פרשה זו.

בן מציינו באברהם אבינו ע"ה (בראשית יד) שלקח שלש מאות ושמונה עשר איש עמו ורדף אחר ארבעת המלכים שהיו מלכים עצומים ובא במחנה כבד, שהרי היה בכוחם לנצח את החמשה מלכים. ואיתא במדרש (ראה בספר הדורות, חלק ימות עולם, האלף השלישי, ב' אלפים כ"ג) שהרג בהם אברהם אבינו שמונה מאות אלף איש בחצי לילה זה, וזה עדיף ממה שנאמר (דברים לב, ל) איכה ירדוף אחד אלף וגו'. מ"מ לא היתה דעת חז"ל נוחה ברבוי חיל של אברהם אבינו, עד שאמרו (נדרים

לב:) שלא היו עמו אלא אליעזר לברו, שאליעזר עולה בגומטריא שי"ח. הרי שאברהם ואליעזר לברם יצאו למלחמה כנגד ארבעת המלכים החזקים שבעולם.

ולמ"ד שהיו עמו שי"ח עבדים ממש, נראה דלכן נענש אברהם לפי שעשה אנגריא בתלמידי חכמים (שם), ולכאורה תמוה כיון שהיה בזה הצלת נפשות למה נענש, וממה נפשך אם לא היה ברין שיציל אברהם את לוט א"כ למה זה יצא בליל פסח למלחמה כלל, ואיך הניח את שולחן הסדר ומצות מצה ומרור וסיפור יציאת מצרים ויצא למלחמה שאינה מוטלת עליו. ובודאי צריך לומר שבדין היה צריך להציל את לוט מאיזה טעם שיהיה, וא"כ למה נענש על שעשה אנגריא בת"ח, והא לא עדיף ממי שרואה אשה טובעת בנהר ונמנע מלהצילה שהוא חסיד שוטח (סוטה כא:), ומה העוה בזה. ולדרכנו ניחא, שאף שהיה עליו לצאת למלחמה, מ"מ לא היה לו לקחת עמו שי"ח איש, והיה די לו באליעזר לברו, או אף ללא אליעזר כלל. כי באשר ה' עמו יוכל הוא לברו להילחם בכל העולם כולו ולא יירא מרבבות עם, ולזה נענש אברהם על שעשה אנגריא בת"ח.

בן עשה מתתיהו כהן גדול, כדאיתא במדרש (במגילת אנטיוכוס) כשיצא להלחם רק עם שבעת בניו נגד מלכות יון הרשעה שבאו עם אלף ושמונה רבוא גייסות, וכאשר ראה שהחשמונאים קבצו את עבדיהם למלחמה חרה לו למתתיהו למה אספו חיל גדול כ"כ, ושילח את כולם באמרו שדי לו לצאת למלחמה עם שבעת בניו לברם, כי מובטח הוא שה' יעשה עמהם נסים, באותה שעה צוה הקב"ה על המלאכים לצאת להילחם ביונים, וכשהיו היונים יורים הציים באו המלאכים ונעצו אותם בלבם של היונים, ונפלו כולם פגרים מתים, עיי"ש. היינו שאירע לו כאשר אירע לאברהם אבינו ע"ה שזרק על ארבעת המלכים קש ונהפך לחצים וחצי המלכים הפכו לקש (תענית כא. וב"ד מג, ג), וכיון שכן יתכן להילחם באומות העולם אפילו איש אחד לברו, כי ברוך הגבר אשר שם ה' מבטחו.

לזה אמר הכתוב, כי תצא למלחמה על אויביך, בלשון יחיד, כי אין צריך לצאת למלחמה אלא איש אחד, ואין צורך לסוסים ועם רב, רק די בצדיק אחד אפילו אם אין בידו כלי זין אלא יצא למלחמה וקש בידו, וה' יהא בעזרו לנצח במלחמה, ונתנו ה' אלוקיך בידך, וכיון שהשי"ת נותנו בידך שוב אינך צריך עוד לאיש, ותוכל לברך להילחם בכל השבעים אומות.

*

בדרך אחד יש לפרש, דהנה האיש היוצא להילחם מלחמות ה' צבאות אסור שיעלה פחד בלבו אפילו לרגע אחד ח"ו, כי ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. כאשר בעיני ראיתי מדה זו בהרה"ק מנאסור וצוק"ל, בהיותו בקלויזנבורג בשעה שבאו לשם הסטודנטים ימ"ש שהיו פושעים ורוצחים, שהיה דרכם לבוא לקלויזנבורג בחודש דצמבר למספרם, והיו עושים הרבה יהודים לבעלי מומים

רח"ל, והיו מנפצים את החלונות בבתי ישראל, מחריבים בתי כנסיות ומחללים ספרי תורה. באחת השנים אירע שבלילה אחד בו היה צריך להתקיים שמחת נישואין, נחבאו כל היהודים וגם אני בתוכם במרתפים ולא עלתה על דעתי שאלך לחתונה הנ"ל. כי באותה שעה נתאספו אלפי סטודנטים על הגשר הסמוך לעיר, ומן הממשלה העמידו שם למראית העין כמה שוטרים, שדרכם היה לעמוד שמה עד שנתגברו עליהם הסטודנטים ושברו את השלשלאות שמנעו בעדם מלעבור, ונכנסו לתוך העיר להכות ולהרוג ולגנף החלונות, והמה עמדו אז שם וצווחו בקולי קולות וגשמע קולם בכל העיר.

בעודני יושב במרתף בא אלי בחור אחד בשליחות הרה"ק מנאסוד, ואמר לי שהרה"ק ממתין עלי אצל החתן כדי שאבוא לסדר הקידושין כמרא דאתרא, ומבקש ללכת לחופה. הייתי נבוך מאד וידי והגלי מרתתין, אכן בעל כרחי הייתי צריך ללכת מפני כבוד הרה"ק מנאסוד שהיה גאון וצדיק וקן בן שמונים, וקמתי והלכתי לשם. בכל דרכנו הלכנו על גבי שברי זכויות משברי החלונות שנפצו הרשעים הללו, והבית אשר שם עמדה החופה להתקיים היה הסמוך ביותר לגשר אשר שם עמדו הסטודנטים. בבואי לבית ראיתי שיושבים שם הרה"ק מנאסוד עם החתן והמחותנים, והשולחן ערוך לפניהם במוזנות ויי"ש כאילו לא היה בחוץ כלום, אף שקול הרשעים נשמע היטב בתוך הבית. תיכף קמנו והלכנו לבית אחר שישבה שם הכלה ל"באדעקן", ולאחר מכן פניתי להרה"ק מנאסוד והצעתי לפניו לעשות את החופה בתוך הבית, אך הרה"ק מיאן בזה והעמידו את החופה בחצר ממש סמוך למקום עמידת הרשעים, והמה ראו וצעקו וצווחו. בלכתנו אל החופה מיהרנו מעט, אולם הרה"ק מנאסוד עצר בעדנו, באמרו שחתן דומה למלך ואין לרוץ עמו, והלכנו בניחותא עקב בצד אגודל אל החופה. סדרתי את הקידושין וברכתי שבע ברכות ואמרו מול טוב בקול רם, וחורנו אל הבית בלא שום היוז כלל, ושם ערכו את סעודת הנישואין כרגיל. אז נוכחתי לראות את מעלת הרה"ק מנאסוד שלא התיירא מן הגויים.

גדולה מזו שמעתי עליו מאיש אחד שהיה עמו באינטערדאם בעת מלחמת העולם הראשונה, שכאשר נכנסו הרוסים עד זיבענבורג הגיעו ביו"ט סוכות לאינטערדאם, שמשם היה נקל להם להיכנס לתוך הונגריה [אינטערדאם שכנה על הגבול בין זיבענבורג והונגריה. ובאותה שעה ברחו מו"ח בוו"ר צוק"ל ועוד צדיקים מערי זיבענבורג לתוך עומק הונגריה]. בהגיעם החלו להמטיר אש על העיר, ועמדו כל יהודי העיר וברחו משם בעצם יום טוב מחשש פיקוח נפש.

היהודי הנ"ל בא לבית הרה"ק מנאסוד בליל יו"ט והגיד לו שכל העם בורחים מן העיר והציע לו לברוח עמו, אך הרה"ק מיאן באמרו שזהו פחד שוא ואין רצונו לצאת ביום טוב. היהודי הנ"ל שמע בקולו ונשאר באינטערדאם. והיה ביו"ט שחרית בבואו לביהכנ"ס ראה שכולם ברחו ורק הוא לבדו נשאר, וחרה לו

על הרה"ק מנאסוד שרק לו הורה להשאיר בעיר. אז נכנס הרה"ק לביהמ"ד כשהלולב והאתרוג בידו, ונענה ואמר, הנה אין כאן סוכה שאוכל לברך בה על הלולב, אצא ואחפש אחר סוכה. כמוכן שבסוכה היתה הסכנה גדולה יותר מבית מקורה, מ"מ הלך הרה"ק עם היהודי הנ"ל עד סוכה שעמדה בקצה האחר של הרחוב, ובלכתם ירד סביבם ברד של אש, אך הוא לא שת לבו לכל זה, והלך לדרכו והלולב והאתרוג בידו, וסיפר עובדות מצאנו, ותיאר הייך היתה נמילת לולב אצל הרה"ק מצאנו. האישי הנ"ל עמד והביט איך שהכדורים נפלו סביבותיהם מזה ומזה, אולם הרה"ק לא הרגיש בכלום והגיע לסוכה וכירך על הלולב וחזר לביהכנ"ס. בסופו של דבר גרשו חיל עסטרייך את חיל רוסיה משם וחזרו על עקבותיהם.

בן איתא בחובת הלבבות (שער אהבת ה' פ"ו) והובא בישימת משה (פרשה ראה) שסיפר אחד מן החסידים על אחד מהיראים, שמצאו ישן באחד המדברות, ואמר לו, האיך ירא מן האריה שאתה ישן במקום הזה. אמר לו, בוש אני מאלקים שיראני ירא וזולתו. וכתב ע"ז בישימת משה שהאישי ירא ה' אי אפשר שיתירא משום בריה, והאי מאן דמפחד חטאה היא (ברכות ט). צדיקי אמת קדושי עליונים לא נתייראו מימיהם משום בריה וזולתו ית"ש, שהלא אם לא יחפוץ השי"ת בהזיקם, אי אפשר שיקרה להם מאומה, ואם יחפוץ ה"ו ברעתם איש לא יצילחו מידו. ומי שאינו במידה זו אין חסרונו רק במידת הבטחון, אלא גם באמונה, כי הוא סבור שיתכן שיויקהו דבר לולא רצון ה'.

לזה אמר הכתוב, כי תצא למלחמה על אויבך, תיכף יהא בדעתך כאילו כבר ונתנו ה' אלוך בידך, ולא יעלה על לבך שום צד ספק וספק ספיקא בעולם שלא תנצח במלחמה, כי אז שוב איך מאמין בה'. אל תאמר בלבבך כי לעת כזאת אקיים אל יתהלל חוגר במפתח (מלכים א' כ, יא), אלא מיד בצאתך למלחמה תהא בעיניך כמנצח. ושבת שבינו, שמיד בתחילת השביה יהא האויב בעיניך כשבוי, ותחלק שללם ונחלותיהם ותחרוץ דינם קודם המלחמה כאילו כבר נפלו לפניך. לזה דקדק הכתוב לומר כי תצא למלחמה, ולא אמר כי תלחם, לרמוז בזה שתיכף בשעת היציאה למלחמה, כיון שנמלכו בסנהדרין ושאלו באורים ותומים, ונצטוו לצאת למלחמה ידעו לבטח שינצחו במלחמה, שהרי אם לאו, המה כאינם מאמינים בסנהדרין ובאורים ותומים.

על דרך זה יש לפרש גם מאמר הספרי (הובא בכלי יקר), וז"ל, ונתנו ה' אלקיך בידך, אם עשית כל האמור בענין, סוף שה' אלקיך נתנו בידך. והוא תמוה שהרי עדיין לא נאמר כלום בענין שבשבילו ינצחו במלחמה. וכבר ביארנו המאמר הנ"ל בכמה פנים. אך לדרכנו יבואר על נכון, שאם יעשו כל האמור בענין שמיד בשעת צאתם למלחמה יהיו סמוכים ובטוחים בעזר ה' שינצחו במלחמה ויהא בעיניהם כאילו כבר נמסרו השונאים בידיהם, ולא יתחזקו בבטחונם רק בסוף המלחמה

סמוך לנצחון, רק תיכף בתחילת המלחמה ילכו בטח עד שאפילו לא יסורו להיפרד מבני ביתם טרם צאתם למלחמה, וגם לא יקחו עמם צידה הרבה אלא כיוצא לדרך קצרה. אם יעשו כן, סוף שה' אלוֹקֵיךְ נותנו בידך בזכות האמונה, וכדאיִתא ברמב"ם (מו"נ ח"ג פ"ו) שכפי ערך האמונה כן היא ההשגחה העליונה, שהמאמין בה' באמת הוא מושגח מאתו ית' בכל עת, ואם אמונתו רפויה, אף השגחתו ית' עליו רפויה. ודקדק לומר, ונתנו ה' אלוֹקֵיךְ בידך, היינו שלא תצטרך לעשות מאומה זולת היציאה לכרה, ותצא בחיבוק ידיים וה' אלוֹקֵיךְ יתנהו לתוך ידך. שבזכות האמונה שוב אינו צריך לעשות עוד כלום, והכל יעשה השי"ת.

*

באופן אחר נראה לבאר, דהנה בפרשת יפת תואר כבר נלאו כל חכמי לב להבין למה התירה תורה דבר זה. הענין מבואר בכתבי האר"י (עיין שעה"ג הקדמה י"ב וליקו"ת פה' וישלה) והובאו דבריו באור החיים הק', והן הן סתרי תורה. ונתבאר שם שבחטא אדם הראשון, נתערבו כמה ניצוצות הקדושים ונשבו ביד הקליפות, וצריך להוציאם מיד הקליפה ולתקנם, והם נשמות הגרים כגון שמעיה ואבטליון ורות המואביה וכיו"ב. לזה אמרה תורה, כי תצא למלחמה על אויביך וגו' וראית בשביה אשת יפת תואר, היינו שיש בה נשמה קדושה הנקראת יפת תואר, כדרך שנאמר ברחל (בראשית כט, יז) ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה, שח"ו לומר שהמכון בזה שהיתה יפת תואר בגשמיות, אלא שהיתה נשמתה הקדושה מאירה על גופה, וזהו ג"כ הענין שנאמר ביוסף (בראשית לט, י) שהיה יפה תואר. והכרתה היא ע"י שאתה רואה שאתה חושק בה, מזה תדע שיש בה נשמה קדושה שעליך מוטל להוציאה מיד הטומאה ולקחת לך לאשה, עכת"ד.

ונראה להוסיף בזה, שלא נשבו הניצוצות הק' ביד הטומאה דוקא בחטא אדם הראשון, כי כן הדבר גם בכל חטאי בני אדם. שהאיש החוטא ח"ו בחטא הידוע ואין צריך לומר בביאות אסורות הוא גורם בזה שטיפות האלו נמסרות ביד הטומאה, ונשמות קדושות מתערבות בין הקליפות, ותיקונו הוא להוציא בלעם מפיחם ולתקנם. אכן אופן התיקון הוא גבוה מעל גבוה, ויש בזה דרושים ארוכים לבאר איך השי"ת מסבב כל הסיבות מביאם לידי תיקונם. ויש בזה שני ענינים, האחד ברוחניות, היינו להלחם ממש בשמי מרום עם הקליפות השדים והרוחות וכוחות הרע, ועם מדת הדין שנשפעת מבחינת צפון ובחינת שמאל, ואין לנו בזה שום ידיעה. והשני בגשמיות בעולם הזה נגד אומות העולם. ואופן התיקון הוא או ברזא דגלגולא, שהאיש אשר הוליד בן לעם זר לכוחות הטומאה, יחזור בגלגול, ותחזור הנשמה אשר מסר ליד הטומאה ותולד לו והוא יתקנה ויגדלה, ועי"ז יחזור ויוציא מיד הקליפה את זה השורש שהשריש אצלם. או יהא התיקון על ידי סיגופים וכיו"ב, ולא כל מוחא סביל דא, ונסתרים דרכי ה'. אמנם תורף הדברים הוא, שהאיש אשר חטא בגלגול זה או בגלגולים אחרים בחטא אשר על ידו

נתערב קודש בחול, אי אפשר שיבוא למקום מנוחתו עד שהוא בעצמו יוציא את אלה הניצוצות מיד הקליפה, ובוה יבוא על תיקונו.

לזה אמר הכתוב, כי תצא למלחמה על אויביך, שזה האויב הוא אויבך דייקא, ויש לו שייכות עמך, וכח רשעים אלו הוא נמשך ממך, שאתה במעשיך הרעים יצרתם והמשכת להם חיות להיות אויבך. ולזה מסבב השי"ת שיראה בשביה אשת יפת תואר, ובוה ידע שזהו הניצוץ הקדוש שהוא השריש ביד הטומאה, ועליו מוטל להוציאו משם, ועליו המלאכה לגמור שתכבה את אביה ואת אמה ירח ימים ותתגייר ותקבל עליה עול מלכות שמים, ובוה יוציא יקר מזולל, ויחזירנו אל הקדושה.

אין מטרת צאתך למלחמה, כפי שאתה סבור שהנך יוצא על עסקי קש ותבן, ולכבוש כבדת ארץ ולנקום בשונאיך. מטרת היא בידך, שהשי"ת סיבב מלחמה זו שתלחם על אויבך דייקא, שאתה גרמת שיהא לך לאויב, ועליך מוטל להוציא ניצוץ קדוש הלזה מיד הטומאה ולשבר הטומאה אשר עשית, ובוה תבוא על תיקונך. רבות מחשבות בלב איש, לצאת למלחמה על דא ועל הא, ועצת ה' היא תקום (משלי יט, כא), ומה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ (תהלים לו, כג), שהאיש סבור שהוא הולך לדרכו, ואינו אלא טועה כי מה' מצעדיו כוננו. זהו אחד מן הכללים הגדולים שהורה הבעש"ט הק' (עיין אור המאיר פר' צו) שבכל מקום שהאדם הולך, בידוע שיש לו שם איזה חלק וניצוץ קדוש שעליו לתקנו. האדם נוסע לקצוי תבל ומחשב בדעתו שהוא נוסע לשם לצורך עסקיו, והוא אינו יודע שעיקר נסיעתו היא כדי שיברך שמה ברכת שהכל על לגימת מים, או להניח שם תפילין, שבוה יתקן את שורש נשמתו, ואפשר ששם מונח ניצוץ קדוש אשר הוא בחמאו הרחיקו לבין הגויים, ועל כן הוצרך להתגלגל לשם ולתקנו. בכל מקום שהאדם הולך עליו לדעת שמה' מצעדי גבר כוננו, ובהכרח שיהא במקום ההוא, וידע שעליו לתקן שם איזה דבר, ומן השמים סבבו שבמקום זה יתפלל שחרית ובמקום אחר יתפלל מעריב, ובמקום שלישי יניח תפילין, או יברך שהכל, או ישמור שבת, אך זה ודאי שאין מטרת בואו שמה כדי לצבור ממון, כי זה אינו אלא ההסתר על עיקר הסיבה.

יש בזה עוד ענינים גדולים, אשר יש שכתבום יותר באריכות, אלא שאסור לפרש בזה, כי לאו כל מוחא סביל דא, וזקה"ק הדברי חיים זי"ע נתרעם מאד על אלה שהאריכו בזה, כי הוא מסוד ה' ליראיו, ולכן לא אפשר יותר מן המפורש באור החיים הק'. והמעם שאין להאריך בזה, מפני שהיו כאלה שרצו לגשם ענין זה, ובוה לא צדקו, כי כל דברים אלו וכן כל ענין העלאת הניצוצות דאיתא בספר הק' תולדות יעקב יוסף ובשאר ספרי קבלה, לא נאמרו אלא לקדושי עליונים אשר מימיהם לא היה להם הרהור רע ומחשבה רעה ואינם מכירים ברע כלל, והם מופשטים מחזו דהאי עלמא, ודמין באנפייהו כי קאקא חוררי (ברכות כא.), ואינם

רואים לנגד עיניהם רק רוחניות, שויתי ה' לנגד תמיד (תהלים טו, ח), ששם הוי"ה לנגד עיניהם, ואז כשהשי"ת מזמין לפנייהם מעשה מסוים מבינים את עומקו, כדמצינו בגמ' (ע"ז כ): שהזמין לרבי עקיבא את אשת טורנוסרופוס, וכשראה אותה רק שחק וכו', והקשו שם ולאסתכולי מי שרי, ותירצו קרן זוית הוא, ונתגירה ונסבה רבי עקיבא. שבאשת טורנוסרופוס היה ניצוץ קדוש שהיה מוטל על רבי עקיבא להוציאו, ולכן גילגל מסבב כל הסיבות שיראנה בקרן זוית, ועל ידי כן יתגלגל הדבר וישאנה ויעלה אותה אל הקדושה. זהו אחד מן העובדות שכל העובר משתומם ותסמרנה שערות ראשו עד היכן הדברים מגיעים. אך כל זה הוא אך ורק לאנשים קדושים, ולא לאנשים מגושמים, שאם המה יבקשו ללכת בדרך זו יבואו לידי מכשולות גדולות ל"ע, ורבים נכשלו בזה ונפלו ופיהם יהגה שמויות והבלים ויצא מכשול מתחת ידם.

בוה יבואר מה דאיתא בבעל הטורים בטעם סמיכות הנאמר בסוף פרשת שופטים (דברים כא, ט) כי תעשה הישר בעיני ה', וסמך ליה כי תצא למלחמה, שאין יוצאין למלחמה אלא צדיקים. ויש להבין למה רמז הכתוב דבר זה במלחמה זו דוקא. ולדרכנו יבואר, שלפי שבפרשה זו נאמר ענין העלאת הניצוצות הק', לכן הקדים ואמר שזהו רק כאשר תעשה הישר בעיני ה', שלא נאמרה פרשה זו אלא לצדיק גמור שלא היתה לו מחשבה רעה מעולם, ואינו מכיר ברע, ואיש אשר כזה כי יצא למלחמה וראה בשביה אשת יפת תואר, בידוע שעליו לתקן אותו ניצוץ קדוש ויקחנה לו לאשה.

*

עוד דברים בגו, דאיתא בספח"ק גועם אלימלך (ר"פ שופטים) לפרש מאה"כ (תהלים לד, טו) עיני ה' אל צדיקים, שהצדיק העובד ה' באמת זוכה להשיג מדרגות גדולות בעיני שכלו היא החכמה העליונה, וזהו עיני ה' אל צדיקים שהשי"ת מוכה את הצדיקים בעיני שכל העליון, עיי"ש בד"ק בארוכה. היינו שענין הצדיקים המה כעיני ה', שכשם שעניני ה' המה קדושים ואינם רואים אלא קדושה, כן עיניהם של צדיקים אינם רואים שום גשמיות לנגד עיניהם אלא קדושה לבדה.

כאשר סיפק זקה"ק מהרצ"א מדינוב זי"ע מעשה נורא, שהוא היה כאותו מעמד כשנצטרכה מחברתו הטהורה של רבה"ק מלובלין זי"ע למעות לקנות לה בגד, וזה היה אחר כעשר או עשרים שנה מנישואיהם, ושלחה את הגבאי שיבקש מבעלה הקדוש מעות לצורך בגד. שאלו הרה"ק איזה סך יעלה מטר אחד בד, והשיבו הגבאי כך וכך. חזר ושאל כמה מטר בד היא צריכה, האם הרבנית היא גבוהת קומה או נמוכת קומה. ואמר הרה"ק מדינוב שהמה עמדו שם ובקושי עצרו בעצמם מלשחוק כשמעם את דבריו. ואמר עוד, שרבה"ק מלובלין פעל אצל השי"ת שכל דבר שאינו נצרך לו לעבודת ה' לא יהא בכוחו לראותו, ולא ראה שום דבר גשמי זולת הנצרך לתורה ועבודת ה'. כיוצא בזה אמרו בגמ' (שבת נג):

מעשה באדם אחד שנשא אשה גידמת ולא הכיר בה עד יום מותה, ובודאי אדם זה היה במדריתגת רכה"ק מלובלין שלא ראה דבר גשמי מימיו.

בזה יובן באופן אחד מני רבים דרכו של זקה"ק מצאנו זי"ע, שלפעמים נכנסו לפניו אנשים ולא הכירם, ולעתים אף את בניו לא הכיר, ושאל את הנכנס מי אתה, וחזר על שאלתו כמה וכמה פעמים, ובכל זאת לא הכיר את הנכנס. ופעם בא אליו הרב המופלג מוה"ר פסח ממורנא זצ"ל – שהיה צדיק עליון וגדול בשנים מוקה"ק, ועוד נסע לראפשיץ בצוותא חדא עם זקה"ק, והיה דיין וגאון עולם – ובבואו אל זקה"ק שאלו זקה"ק, מי אתה, ור' פסח החזיר כסיד. לאחר שאמרו לזקה"ק, הלא זה הוא ר' פסח טארנער, נענה זקה"ק ואמר בזה"ל: ס'איז קלאהר, דער רבי ר' הערשעלע האט אויך נישט דערקענט, עם איז אן אריכות גדול אין די ישר"ק מקנדיאה אז די ראייה שלאגט צוריק [ואמנם לא אדע ביאור תיבות אלון]. כי הוא לא ראה שום צורה שלא הראוהו מן השמים. כענין זה ראו גם אצל עוד צדיקים, שעניניהם לא ראו אלא דבר שבקדושה.

צדיק שעומד במדריתגה זו, יודע שכיון שהוא רואה בשביה אשת יפת תואר, בודאי אי אפשר שיהיה כדבר הזה אלמלא שזימנו לו מן השמים ראייה זו. ולזה סמך הכתוב, כי תעשה הישר בעיני ה' דייקא, שהאיש אשר הוא במדריתגת עיני ה' אל צדיקים כאשר יצא למלחמה ויראה בשביה אשת יפת תואר, שזהו דבר שאי אפשר לאיש כמוהו, ומימיו לא ארע לו שיראה כזאת, ובודאי הראוהו בזה שיש בה ניצוץ קדוש שמוטל עליו לתקנו, ולזה יקחנו לו לאשה.

אלה הצדיקים שאינם רואים שום דבר זולת מה שיראום מן השמים, ואין עיניהם רואות דבר גשמי אפילו כשהוא עומד נגד פניהם, יש בכוחם לראות באור שכרא הקב"ה בששת ימי בראשית שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב.), ועל כן המה יכולים לראות את הנצרך להם עד קצות הארץ, כי הצופה באור הגנוז אינו רואה גשמיות. צדיקים אלו יש להם עיני ה', שכשם שהשי"ת הוא צופה נסתרות אף המה צופים נסתרות.

*

בדרך זו נלך גם לכאר באופן נוסף את סמיכות פרשת עגלה ערופה לפרשת כי תצא למלחמה, ששם נאמר (דברים כא, א-ט) כי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלקיך נותן לך לרשתה נופל בשדה לא נודע מי חכהו, ויצאו זקניך ושופטיך ומדרו אל הערים אשר סביבות החלל, והיה העיר הקרובה אל החלל ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא משכה בעול, והורידו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יזרע וערפו שם את העגלה בנחל, ונגשו הכהנים בני לוי כי הם בחר ה' אלקיך לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע, וכל זקני העיר ההוא הקרובים אל החלל ירחצו את

ידיהם על העגלה הערופה בנחל, וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה וענינו לא ראו, כפך לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל ונכפר להם הדם, ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה'.

לְבִאֹרָה בעינינו יפלא למה הטריחו את הזקנים למדוד את העיר הקרובה אל החלל, ומנין להם לזקנים שאינם בקיאים רק במידת תחומין לידע האיך למדוד דרכים, ולמה לא ישלחו איש הבקי במלאכת המדידה. ביותר תגדל הפליאה שהצריכה תורה שסנהדרין גדולה יתעסקו במדידה כדפרש"י ויצאו זקניך – מיוחדים שבזקניך אלו סנהדרי גדולה, ולמה זה הצריך הכתוב לסנהדרין שהיו אסורים לצאת מלשכת הגזית (סנהדרין ד:): לצאת ולעסוק במדידה. גם יש להבין מאמר זקני העיר, ידינו לא שפכו את הדם הזה וענינו לא ראו, וכבר הקשה רש"י, וכי עלתה על לב שזקני בית דין שופכי דמים הם. גם צ"ב אמרם וענינו לא ראו, דהא ודאי שאלמלא ראו לא היו מניחין להרגו, ומה רצונם בזה.

כִּרְם הנראה בזה, דתכלית הבאת עגלה ערופה היא כדי שעל ידי כך ימצא הרוצח, ותהא המדידה מכוונת באמת אל המקום אשר ממנו יצא הרוצח. והא ראייה דאיתא בתרגום יונתן (שם בפסוק ה) שנחיל תולעים יוצא מן העגלה ערופה ומושכין והולכין עד מקום הרוצח ועולין עליו, ועי"ז היו בית דין מוצאים את הרוצח. לזה אמרה תורה שדוקא סנהדרין גדולה יתעסקו במדידה, שהמה אינם רואים אלא מה שמראים להם מן השמים, ומן השמים יסבבו שמדידתם תהא באמת מאותו מקום שהימנו יצא הרוח, שהרי המה לא יראו את כל הדרכים, כי מה' מצעדי גבר כוננו, ומן השמים יורום את הדרך אשר ילכו בה, ואשר שם יביאו עגלה ערופה.

כִּי זו היא מעלת הצדיקים שאך את אשר יאבה ה' יראה אותם, כמו שידועה עובדא נפלאה שהיתה אצל אחד מן הצדיקים קדושי עליונים, שאחד מתלמידיו חילה פניו שיראהו איזה ראייה שהוא רואה למרחוק. כיון שהיה תלמיד חביב אצלו, נענה לבקשתו, והקריבו אל החלון וציווהו שיסתכל מבעד לחלון, וראה שם איש יהודי נוסע בעגלתו והגוי מנהיג בסוסים. לפתע נפנה הגוי ובקש להרוג את היהודי בגרון שבידו, והתלמיד הנ"ל נבהל מאד וצווח לרכו לשאול כדת מה לעשות להציל את היהודי הלו העומד ליהרג. הורה לו רבו שיחלוץ את מנעליו ויכה בהם את הגוי מכות נמרצות בראשו. עשה התלמיד כדבריו וחלץ את מנעליו והכה בחלון בכל כוחו, עד שראה שהגוי איננו והיהודי הלו עלה למרכבתו ונסע לדרכו. לאחר ימים מספר בא איש אחד אל הצדיק ההוא והגיד לו שנעשה עמו גם גדול, שנסע במרכבתו ביער ולפתע נהפך לב הגוי בעל העגלה שהיה ממוודעיו לשורדו ולהרגו, והוא ביקש והתחנן לו ולא שמע אליו, וכאשר קרב הגוי אליו להרגו נפל תחתיו מת ולא נודע מי הכהו, והוא ניצל ונסע לדרכו. אז קרא הצדיק לתלמידו ואמר להיהודי הנ"ל שתלמידו זה הרגו. היינו שהצדיקים לא זו

בלבד שהיה בכולם לראות מסוף העולם ועד סופו, אלא אף היה בידם גם להציל עשוק מיד עושקו מריחוק מקום.

זהו שאמרו זקני העיר ההוא, ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו, שאף כי אכן לא ידינו היתה בו, מ"מ בעוה"ר עינינו לא ראו, שאלמלא היו לנו עינים קדושות היינו רואים שהרוצח מבקש להרוג את הנרצח, והיינו מונעים ממנו לבצע את זממו. לכן צריכים זקני העיר ההיא כפרה, כי האשמה תלויה בהם שמפני חטאייהם עיניהם לא ראו. כאשר אמר הקב"ה ליחזקאל הנביא (יחזקאל לג, ז) צופה נתתיך לבית ישראל, שעליו הדבר מוטל לצפות מסוף העולם ועד סופו. כי הצדיק יש ביכלתו להציל את כל בני ישראל בכל מקום שהם, ולא להניח את הרוצח להרוג לבר ישראל.

לכן אמרו, כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל ונכפר להם הדם, ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה'. שכאשר תעשה הישר בעיני ה', שיהיו לך עיני ה' כפירושו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, שתראה בהם מסוף העולם ועד סופו, על ידי זה תוכל לבער את הדם הנקי מקרבך, כי תיכף כשתראה שאיש מבקש להרע לרעהו תמנע בידו. ולזה סמך ענין לו, כי תצא למלחמה וגו' וראית בשביה אשת יפת תואר, שהאיש אשר לו עיני ה' בצאתו למלחמה ויראה אשה יפת תואר, יבין מזה שאין זו ראייה גשמית, אלא שיש בה ניצוץ קדוש שעליו לתקנו ויקחנה לו לאשה.

*

בספרים הקדושים [בכלי יקר ובייטב לב ובשאר מפרשים] כתבו לפרש, שאין המכוון במלחמה זו מלחמה גשמית, אלא מלחמה רוחנית כנגד היצה"ר וכוחות הטומאה. לדרכם יראה לבאר עוד למה נאמר כי תצא למלחמה בלשון יחיד, ע"ד שאמרו בנגמ' (יומא פו:) תניא היה רבי מאיר אומר גדולה תשובה שבשביל יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו. וזה פלאי למה ימחלו עונות כל העולם בתשובת היחיד.

בפשטות נראה הענין בזה, כי כל החטאים נובעים מן היצר הרע וכוחות הטומאה, וכאמרם ז"ל (ברכות לב.) אני גרמתי להם שבראתי יצר הרע, וכאשר יבער השי"ת את רוח הטומאה מן הארץ ישוּבו כל בני ישראל אל ה', ולא יהיה עוד מציאות של חטא. לכן כשמחלישין את כח הטומאה, שוב אין בה עוד כח כל כך להחטיא בני אדם. הדבר דומה לבית אפל אשר דרי הבית מגששים באפילה ונוקשים בדרכיהם, וכאשר יבוא לשם איש אחד וידליק את הנר יהיה לכל בני הבית אור. כן הוא הדבר בענינינו, שהאיש העובר עבירה ח"ו הוא גורם בזה התגברות כח הטומאה, ונותן כח להסמ"א, וכשהסמ"א בתוקפה נכשלים בני אדם בעבירות, ועל ידי זה הוא מטה את כל העולם לכף חובה. מאידך, כאשר

יקיים האדם מצוה קדושה בזה הוא מחליש את כוחות הטומאה והסמ"א, וכיון שאין ליצר הרע עוד כח, אי אפשר לו להחמיא בני אדם כל כך. כדאשכחן באנשי כנסת הגדולה שהרגו ליצרא דעבודה זרה והחלישו ליצרא דעריות (יבמא סמ"א), ועל ידי החלשת כח הטומאה מתגבר כח הקדושה ואין בני אדם חוטאין עוד.

מהאי מעמא יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו, לפי שבתשובת היחיד נחלש כח הטומאה ומזה מתעורר בלב כל בר ישראל הרהור תשובה, ולכן מוחלין לו ולכל העולם כולו. יהודי אחד לבדו יש בכוחו להחזיר את כל העולם למוטב, כי האיש שהוא עובד את השי"ת בלתי לה' לבדו ומקיים מצוה אמיתית לפני השי"ת, הריהו מחליש בזה את כל כח הסמ"א, ויתכן שעל ידי המצוה שיקיים כאן, יחזור בתשובה יהודי הרחוק ממנו עשרות אלפי פרסאות, מפני שהוחלש כח הטומאה. כן הוא הדבר גם להיפך רח"ל, שעל ידי חטא האחד גרם חטא לכל ישראל, ולכן כל ישראל ערבים זה לזה (שבועות לט). ולזה יכול אדם להוציא את חבירו במצוה, לפי שיש לו חלק במצותו של חבירו שעל ידה יתמעט כח הטומאה, ואז יוכל גם הוא לקיים מצוה בניקל לפני השי"ת.

על כן האיש הרואה את בני עירו הולכים מדחי אל דחי, עליו לדעת בעצמו שאלמלי היה הוא צדיק וירא ה' באמת, היה מחליש בזה את כח הטומאה בעיר הזאת, ואם אין בכוחו להשפיע על כל העולם כולו עכ"פ היה לו למעט את כח הטומאה בסביבתו, וכיון שאין בכוחו להחליש את כח הטומאה אפילו בעירו בידוע שאף הוא לא עבד את השי"ת כדבעי. על זה אמר הכתוב (ויקרא טו, יז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, כלומר, הוכח את עצמך בבואך להוכיח את עמיתך, כי אף לך יש חלק בחטאו של חברך, ולא תשא עליו חטא לומר שהוא לבדו חטא, כי האשמה תלויה גם כך שלא החלשת את כח הטומאה עד שנתגברה כל כך שהחמיאה איש יקר כזה החוטא וסימאה את עיניו, ולמה זה לא הארת את אור הקדושה שלא יכשל חברך בדבר הלכה.

לזה אמרו בגמ' (מכות יא.) ההוא גברא דאכליה אריא ברחוק תלתא פרסי מיניה דר' יהושע בן לוי ולא אשתעי אליהו בהדיה תלתא יומי, לפי שהיה לו לבקש רחמים על דורו. אף שכיון שאכלו ארי מסתמא היה חייב במיתה זו כדאמרינן (סוטה ה:) מי שנתחייב סקילה ארי דורסו, ומאי הוה ליה לרבי יהושע בן לוי למיעבד, אלא שהיה לו לבקש רחמים על אותו אדם שלא יחטא, והיה לו להדליק את אור הקדושה בעולם שבכל סביבתו לא יתחייב איש סקילה, כי כח הצדיקים רב הוא ובכוחם להטות את כל העולם לכף זכות, ומי שאינו במדרגה זו אינו בכלל הצדיקים. לכן אצל האות צדי"ק באלפא ביתא עומדת צדי"ק פשוטה, כי סמוך לכל צדיק צריך להיות צדיק אחר.

זהו דרך האמת, שלא יראה רעה בבני ישראל, רק אדרבה ידע שאף הוא יש לו חלק בחטאיהם, כנודע מדברי הבעש"ט הקדוש, שכשהאדם רואה איש

עובר עבירה, ידע שאף לו יש חלק בעבירה זו, כיון שלא מנע ממנו לחטוא. כענין זה איתא במדרש (פתיחתא דאי"ר כד) שהקב"ה אמר לירמיהו הנביא שילך על קברי אבות ויודיעם שחרב ביהמ"ק, והלך ירמיה למערת המכפילה ואמר לאבות העולם עמדו שהגיע זמן שאתם מתבקשים לפני הקב"ה, אמרו לו למה, אמר להם איני יודע מפני שהיה מתירא שלא יאמרו בימך היתה לבנינו זאת. אף שירמיהו הוכיחם ויסרם ולא שמעו, ומאי הוה ליה עוד למיעבד, מ"מ סברו אבות העולם שירמיהו היה לו להגביר את כח הקדושה עד שלא יכשלו בני ישראל בחטא, כאשר עשה אברהם אבינו ע"ה שנאמר בו (בראשית יב, יז) אל עמק שוה הוא עמק המלך, ופירשו חז"ל (ב"ר מג, ה) שהשוו כל האומות והמליכותו עליהם, היינו שאברהם אבינו בלבדו שזה עתה הושלך לכבשן האש פעל ברוב קדושתו שכל האומות עובדי ע"ז וכל הגוים הרוצחים והנאפים מנוהו למלך עליהם. כי אברהם אבינו החליש את כח הטומאה, כמו שאמרו (ירושלמי סוטה כה). אברהם הפכו לטוב, וכיון שהפך את היצר הרע לטוב נכנעו כל האומות לו וקבלו עליהם עול מלכות שמים והמליכותו עליהם וכולם אמרו ה' הוא האלקים.

בן גם יהא לעתיד לבוא, שיבואו צדיקי אמת ומלך המשיח ואלהיו הנביא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם (מלאכי ג, כד), ואז יהא והיה ה' למלך על כל הארץ (זכריה יד, ט), על ידי שיכניעו את כח הטומאה והסמ"א, וממילא תגבר יד הקדושה.

את כח הטומאה אין מחלישים על ידי אלימות וענייני פאליטיק ושאר הכלים כיו"ב, אלא כפי שהשיב דוה"ק משינאווא זי"ע אל הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע בעת האסיפה בלעמבערג, כשאמר לו, מה נעשה לטובת העולם שהוא פוחת והולך, וענהו הרה"ק משינאווא, אתם תאמרו תהלים בביתכם ואני אומר תהלים בביתי, ובעז"ה יוטב מצב העולם. כי את העולם יתכן להיטיב על ידי אמירת תהלים, ובלבד שיאמרו תהלים כהרה"ק ר' יהושע וכהרה"ק משינאווא.

זה היה דרכם של תלמידי הבעש"ט האמיתיים, לא ברעש ולא בכח, לא בעונשין ולא בנידויון ובחרמות, אלא על ידי הגדלת כח הקדושה. צדיקים שברו גזווי דברדא ביומי דסתוא וירדו וטבלו, ועשו גלגולי שלג, כהרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע שהפיל את עצמו מהר מושלג לתוך המים ועשה סיגופים למעלה מכח אנוש, ובוה שבר את כח הטומאה עד שבכל מקום שדרכה רגלו שבו כל בני המקום בתשובה, ולא היה צריך להוכיחם כלל, כי מעצמם שבו בתשובה, כמו מי שנשתבשה דעתו רח"ל שנתנו לו רפואה ונתרפא, שאז ממילא לא יעשה עוד דברי שגעון. צדיקים לא הענישו ח"ו, רק גרמו שבני ישראל יחזרו בתשובה לפני השי"ת. ואמרו על הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע שעשה שמונים אלף בעלי תשובה, ובודאי שאין זה במציאות שהיה צריך לדרוש לפני שמונים אלף משומדים, אלא שבכח קדושתו האיר בהם ונתהפכו למוטב מעין לעתיד לבוא.

זהו דרך האמת, שעל ידי שילמד עוד ועוד דפי גפ"ת ופרקי משניות או סימן בשו"ע ועל ידי אמירת פרקי תהלים, בזה יוטב מצב העולם, כי כשהטומאה נחלשת שבים בני ישראל בתשובה. כאמרם ז"ל (במדב"ד ג, ב) טוב לצדיק טוב לשכנו אוי לרשע ואוי לשכנו, וילפינן לה משבט יהודה שבשביל שהיו סמוכין אל משה ואהרן היו צדיקים, וזהו מפני שהעומדים בקירוב לאור גדול יודעים מה עליהם לעשות, וככל שיתרחקו מאור הקדושה יפלו יותר ברשת הטומאה ח"ו. לכן יחיד ששב מוחלין לו ולכל העולם כולו, כי על ידי ששב כאמת בתשובה אל השי"ת הוא ממשיך בזה התעוררות תשובה עד שכל העולם ישובו בתשובה ומוחלין לו ולכל העולם כולו, וכח זה ישנו אפילו ביד בעל התשובה אחד בלבדו.

עיקר התשובה בחודש אלול אינה תשובה בעלמא שישכים לסליחות ותו לא, כשלאח"כ ישוב להבליז לכרמו ולזיתו, אלא באלול צריך כל בר ישראל לחזור בתשובה באופן שכל ישראל יתעוררו לתשובה על ידו, לזה אמרה תורה (במדבר כט, א) יום תרועה יהיה לכם, ומשמע בפוסקים (עיין טור וב"י ר"ם תקפה) שעיקר המצוה היא השמיעה, ואין המצוה על כל אחד ואחד לתקוע, אלא איש אחד יתקע ויוציא את כל השומעים, להורות בזה שבתקיעת היחיד עליו לעורר את כל הקהל.

מהאי מעמא קי"ל (ר"ה לה). ברכות של ר"ה ושל יוה"כ שליח ציבור מוציא הרבים ידי חובתן, ומסקינן התם הפטר לעם שבשדות, ואף שאינם שומעים את קולו כלל, מ"מ המה יוצאים ידי חובתם. וזה פלא איך יצאו בברכותיו כשאינם שומעים תפילתו כלל, מה שלא מצינו דוגמתו בכל התורה. ולדרכנו יבואר, שאף שאכן לא יראו ולא ישמעו, מ"מ פתאום יתעורר לבבם בבכיה, ובשעה שהשליח ציבור עומד בביהכנ"ס ואומר למנצח לבני קרח מזמור, העם שבשדות מתעוררים בככיות ויללות עצומות עד לב השמים כאמרם איכה נשב כאן בראש השנה, ועל ידי השליח ציבור נעשה התעוררות בכל העולם וכל ישראל שבים אל השי"ת.

בן כשאומרים דברי תוכחה אין צורך להשמיעם באזני החוטא, ובזה אין שום רבותא, אלא המוכיח צריך להוכיח באופן שיכנסו דבריו בלב יהודי הרחוק ממנו אלף פרסאות, שלפתע יתעורר בלבו הרהור תשובה, כמאמר הכתוב (ישעיה נח, א) כשופר הרם קולך והגד לעמי פשעם, שלכאורה איך יתכן שישמיע את קולו כשופר לכל העם כולו, אך המכוון בזה שעל ידי דבריו ישפיע התעוררות תשובה בכל העולם שישבו בני ישראל אל ה' וישליכו את מעשיהם הרעים, ובזה יודע שהיתה כוונת המוכיח לשם שמים.

לזה אמר הכתוב, כי תצא למלחמה על אויביך בלשון יחיד, שאין צריך לאסוף עם רב להלחם ביצר הרע, אלא די באיש אחד לבדו שיצא להילחם במלחמת היצר, על ידי שיאמר תהלים לפני ה', ויהיה נייעור כל הלילה ועסוק

בגפ"ת וישיב דברי רמב"ם החמורים, ויחד יהודים קדושים, ובוה ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו, שבוה ישבה מיד היצה"ר את כל אלה ששבה היצה"ר, ואין צורך שייצא להחזירם בתשובה, כי ה' יתן את היצה"ר בידו וממילא ישובו כל הרשעים שבויי היצה"ר בתשובה. זהו בכוחו של כל יחיד בהרהור תשובה אמיתי להשיב את כל שבויי היצה"ר בתשובה.

יעזור השי"ת שיתקבלו דברינו בכל אתר ואתר, ויקבלו עליהם את האמת ללכת כל אחד ואחד בדרכי ה', ולא ילכו בדרכים חדשים וחשוכים. אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן (שה"ש א, ה), וילכו בעקבי אבות ובדרכם של הצדיקים הקדושים תלמידי הבעש"ט, וכל אחד ישוב לעצמו ויכוון שהוא כולל את עצמו בכלל ישראל, ויבקש רחמים על כל ישראל בכל מקום שהם ובכל מקומות מושבותיהם, שהשי"ת יאיר את עיניהם ויסיר מהם את היצה"ר וכח הטומאה, ויראם את אור ה', ובוה ישובו כולם בתשובה.

הנה קרבים ובאים הימים הקדושים ואנו נכנסים כבר לימי הסליחות, ומנהג הספרדים להשכים לסליחות מתחילת אלול, וכבר מילתי אמורה שטעם מנהגינו שאין אנו אומרים סליחות מתחילת אלול, הוא משום דלדידן ס"ל שלמוד התורה הוא העיקר. לכן עכ"פ מהיום והלאה יקבלו על עצמם להשכים קודם אור היום [ובימים אלו היום מאחר לבוא] ולקשר יום ולילה בתורה, כדאיתא בשל"ה הקדוש (הובא במ"א או"ח ס"א סק"א) שיש בוה סוד קדוש וגורא. ושמעתי מפי אמו"ר ז"ע שהתפאר בעצמו, שמיום שעמד על דעתו לא היסר יום אחד שלא קישר בו יום ולילה בתורה הן בבוקר והן בערב. ואף כי אין אתנו יודע עד מה בסודות התורה, אך בפשטות נראה לי הענין בוה על פי דאיתא במדרש (כ"ד א, ו) ויקרא אלקים לאור יום, אלו מעשיהם של צדיקים, ולחשך קרא לילה, אלו מעשיהם של רשעים, שהרשעים עושים במחשך מעשיהם, ובצדיקים כתיב (ישעיה ג, י) אמרו לצדיק כי טוב, והנה עיקר עבודת ה' היא באופן שלא יעשנה לו לברו, אלא יעשנה בשם כל ישראל, שעל ידי מצוותו יאיר השי"ת את עיני כל רשעי ארץ שכולם ידעו שה' הוא האלקים וישובו אל ה'. ודבר זה יתכן לעשותו בוה שיקשר יום ולילה בתורה, שכשאדם משכים לפנות בוקר ועוסק בתורה, או שהוא אומר התפילות בשערי ציון, או מסיים ספר תהלים קודם התפילה, אז השי"ת בעזרו שרשעים בקצה העולם שבקשו להשכים לעבור עבירה, השי"ת יגרום להם איזה מניעה וישובו ממחשבתם הרעה, ואין צורך בקללות ובצעקות וכיו"ב, אלא על ידי החלשת כח הסמ"א ממילא לא יחטאו עוד. עלינו לתת כח ביד החוטא שימנע מלחטוא ולהעביר את רוח הטומאה מן הארץ, ובוה יהא לכל בני ישראל או בכל מושבותיהם. יעזור השי"ת שתהא כתיבה וחיטימה טובה לכל כלל ישראל, תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה ונגאל בנאות עולם, בב"א.

תוכן הענינים:

- אצל בני ישראל אין נצחון המלחמה תלוי בריבוי החיל ובגבורתו, משום שבני ישראל שמים בטחונם בהש"ת. מבאר בזה הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך וגו'.
- האיש היוצא להילחם מלחמות ה' צבאות אסור שיעלה פחד בלבו אפילו לרגע אחד ח"ו, כמה עובדות בזה מהרה"ק מנאסוד זצוק"ל. צדיקי אמת לא נתייראו מימיהם משום בריה זולתו ית"ש, ומי שאינו במידה זו אין חסרונו רק במידת הבטחון, אלא גם באמונה. מבאר בזה הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך וגו'. גם מאמר הספרי (הובא בבלי יקר), וז"ל, ונתנו ה' אלקיך בידך, אם עשית כל האמור בענין, סוף שה' אלקיך נתנו בידך.
- מהאר"י הק' בביאור פרשת יפת תואר. האיש אשר חטא בגלגול זה או בגלגולים אחרים בחטא אשר על ידו נתערב קודש בחול, אי אפשר שיבוא למקום מנוחתו עד שהוא בעצמו יוציא את אלה הניצוצות מיד הקליפה, ובוה יבוא על תיקונו. מבאר בזה הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך וגו'. אחד מן הכללים הגדולים שהורה הבעש"ט הק' הוא (עיין אור המאיר פר' צו) שבכל מקום שהאדם הולך, בידוע שיש לו שם איזה חלק וניצוץ קדוש שעליו לתקנו.
- זק"ה הדברי חיים זי"ע נתרעם מאד על אלה שהאריכו בענין העלאת הניצוצות וכדו' דאיתא בספר הק' תולדות יעקב יוסף ובשאר ספרי קבלה, כי הוא מסוד ה' ליראיו, והטעם שאין להאריך בזה כי לא נאמרו אלא לקדושי עליונים אשר מימיהם לא היה להם הרהור רע ומחשבה רעה, ולא כאלו שרצו לגשם בזה. ומבאר בזה מהבעה"ט בטעם סמיכות הנאמר בסוף פרשת שופטים (דברים כא, ט) כי תעשה הישר בעיני ה', וסמך ליה כי תצא למלחמה, שאין יוצאין למלחמה אלא צדיקים.
- עיניהם של צדיקים אינם רואים שום גשמיות לנגד עיניהם אלא קדושה לבדה. עובדא בזה מרבה"ק מלובלין זי"ע שלא ידע אחר כמה שנים מנישואיו על הרבנית אם היא גבוהת קומה או נמוכת קומה. ומזקה"ק מצאנו זי"ע, שלפעמים נכנסו לפניו אנשים ולא הכירם, ולעתים אף את בניו לא הכיר.
- מעלת הצדיקים שאך את אשר יאבה ה' יראה אותם, ועובדא נפלאה שהיתה אצל אחד מן הצדיקים קדושי עליונים, שאחד מתלמידיו חילה פניו שיראהו איזה ראה שהוא רואה למרחוק. ביאור סמיכות פרשת עגלה ערופה לפרשת כי תצא למלחמה. הענין שזקני העיר ההיא צריכים כפרה. מבאר בזה הכתוב ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו.
- ביאור מאחז"ל (יומא פו): גדולה תשובה שבשביל יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו. באלול צריך כל בר ישראל לחזור בתשובה באופן שכל ישראל יתעוררו לתשובה על ידו, לזה אמרה תורה (במדבר כט, א) יום תרועה יהיה לכם, ומשמע בפוסקים (עיין טור וב"י ר"ס תקפה) שעיקר הנצוה היא השמיעה, ואיש אחד תוקע ומוציא את כל השומעים, להורות בזה שבתקיעת היחיד עליו לעורר את כל הקהל. וברכות של ר"ה ושל יוה"כ שליח ציבור מוציא הרבים ידי חובתן (ר"ה לה.). ומסקינן התם דפטר לעם שבשדות, ואף שאינם שומעים את קולו כלל.
- כשאומרים דברי תוכחה אין צורך להשמיעם באזני החוטא, ובוה אין שום רבותא, אלא המוכיח צריך להוכיח באופן שיכנסו דבריו בלב יהודי הרחוק ממנו אלף פרסאות, שלפתע יתעורר בלבו הרהור תשובה.
- אצלינו אין אומרים סליחות מתחילת אלול כמנהג הספרדים, משום דלדידן ס"ל שלימוד התורה הוא העיקר. מהש"ה הקדוש שלקשר יום ולילה בתורה יש בזה סוד קדוש ונורא. מהרה"ק מרדניק זי"ע שהתפאר בעצמו שמיום שעמד על דעתו לא חיסר יום אחד שלא קישר בו יום ולילה בתורה הן בבוקר והן בערב. והענין בזה.

לְזַכְרוֹן בְּהִיכָל ה'

הגאון הצדיק רבי אהרן יהודה בה"ר משה זצ"ל ווילנער
שכיהן כראב"ד דקהלתנו וראש ישיבתנו הק'
נתבקש לישיבה של מעלה י"א אלול תשמ"ו לפ"ק
ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח מוה"ר יוסף דוד בהר"ר משה יהודה פעלמוטטער ז"ל
נלב"ע י"א אלול תשס"ז לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
היות ולא השאיר אחריו זש"ק נא ללמוד משניות לע"נ

לע"נ הרה"ח מוה"ר מרדכי בהר"ר יהודה ארי' טויב ז"ל
נלב"ע י"ג אלול תשמ"ג לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י חתנו
הרה"ח מוה"ר מנחם מאיר שווארטץ הי"ו
משב"ק אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לע"נ הרה"ח מוה"ר יוסף בהר"ר ברוך איינהארן ז"ל
נלב"ע י"ז אלול תשנ"ג לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י חתנו
הרה"ח מוה"ר אברהם שמעון שווארץ הי"ו

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר אלימלך פרערויא הי"ו
לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח המו"מ בתויר"ש
כמר שמעון ני"ו – למז"ט ובשטומ"צ

מכון להוצאת דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה
שע"י איגוד חסידי צאנז

718.431.1055